

**UCHWAŁA Nr XIX/ 113 /12
RADY GMINY SIEDLISZCZE
z dnia 25 września 2012 r.**

zmieniająca uchwałę w sprawie zatwierdzenia Planu odnowy miejscowości Bezek

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.) oraz § 10 ust. 2 pkt 2 lit. b rozporządzenia Ministra Rozwoju Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 38, poz. 220, z późn. zm.) u c h w a ł a s i ę, co następuje:

§ 1

W uchwale Nr XVII/103/12 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 30 lipca 2012 r. w sprawie zatwierdzenia Planu odnowy miejscowości Bezek załącznik otrzymuje brzmienie jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Siedliszcze.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

/-/ mgr Wiesław Prażnowski

**PLAN ODNOWY
MIEJSCOWOŚCI
BEZEK
NA LATA
2012-2020**

Spis Treści

1. Wstęp

2. Charakterystyka miejscowości

2.1. Położenie, powierzchnia, ludność

2.2. Historia miejscowości

2.3. Historia kościoła

2.4. Struktura miejscowości

3. Inwentaryzacja zasobów służąca odnowie miejscowości

3.1. Zasoby przyrodnicze

3.2. Edukacja

3.3. Kapitał społeczny i ludzki

3.4. Rolnictwo

3.5. Infrastruktura techniczna

4. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości

5. Charakterystyka obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców

6. Opis planowanych zadań inwestycyjnych na terenie miejscowości Bezek do 2020r.

7. Schemat monitoringu i ewaluacji założeń Planu odnowy miejscowości Bezek

1. Wstęp

Plan Odnowy Miejscowości Bezek jest dokumentem o charakterze planowania strategicznego, który określa misję, cele i kierunki działania wraz z zadaniami inwestycyjnymi na lata 2012-2020. Podstawą opracowania planu są: Strategia Rozwoju Gminy Siedliszcze, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Siedliszcze na lata 2007-2013 oraz dane wewnętrzne przekazane na podstawie zebrań wiejskich i własnych statystyk.

Niniejsze opracowanie zawiera charakterystykę miejscowości, historię ukazującą bogatą przeszłość tych ziem, analizę zasobów służącą przedstawieniu stanu rzeczywistego, analizę SWOT czyli mocne i słabe strony miejscowości, planowane kierunki rozwoju, a także planowane przedsięwzięcia wraz z szacunkowym kosztorysem i harmonogramem planowanych działań.

Plan Odnowy Miejscowości Bezek ma przede wszystkim przyczynić się do podniesienia standardu życia i pracy poprzez m.in. realizację określonych priorytetowych inwestycji, ukazanie bogactwa i zasobów turystyczno – przyrodniczych oraz historycznych. Planowane przedsięwzięcia mają zaktywizować mieszkańców do działań prospołecznych, a w konsekwencji przyczynić się do podniesienia atrakcyjności całej miejscowości, podniesienia morale jej mieszkańców, polepszenia warunków bytowych, wykorzystanie w większym stopniu potencjału, a także promocji walorów turystyczno – historycznych oraz lokalnych produktów i usług.

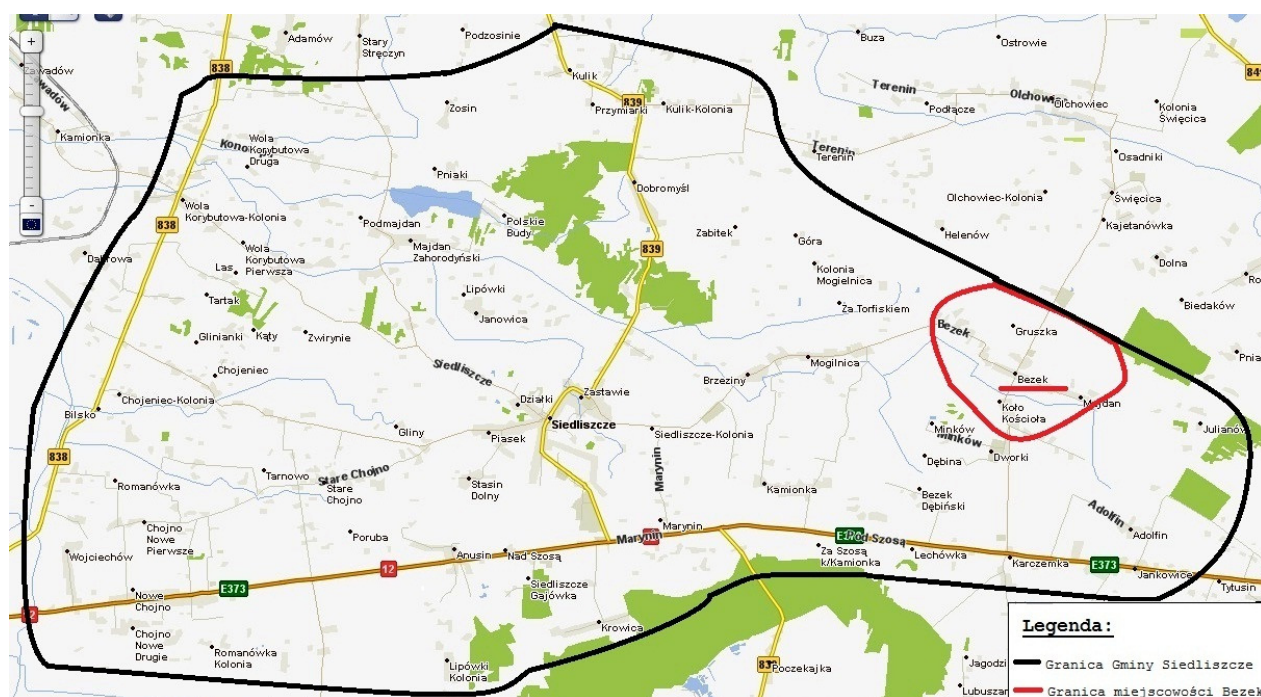
Podejmowane działania w znacznym stopniu umożliwią również zachowanie szeroko pojętego dziedzictwa kulturowego przyczyniając się tym samym do odnowy i rozwoju wsi Bezek. Mieszkańcy poprzez realizację tego planu będą mogli pozyskać środki zewnętrzne do rozwoju swojej miejscowości w ramach programów służących wspieraniu obszarów wiejskich i społeczności wiejskiej, takich jak Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 i Regionalne Programy Operacyjne, opartych na środkach Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej.

Plan ten jest planem otwartym, który w zależności od potrzeb i uwarunkowań finansowych będzie mógł być aktualizowany w każdym momencie. Pozwala to także na pewną swobodę, jeśli chodzi o możliwość dopisywania nowych działań, a także zmienianie kolejności ich realizacji w latach 2012-2020 w zależności od uruchomienia i dostępu do funduszy strukturalnych. Celowość ta będzie również zachowana przy innych pozabudżetowych środkach dostępnych w Kraju.

2. Charakterystyka miejscowości

2.1. Położenie, powierzchnia, ludność

Bezek to wieś w Polsce położona około 18 km na północny zachód od Chełma, we wschodniej części gminy Siedliszcze, w powiecie chełmskim, województwie lubelskim.

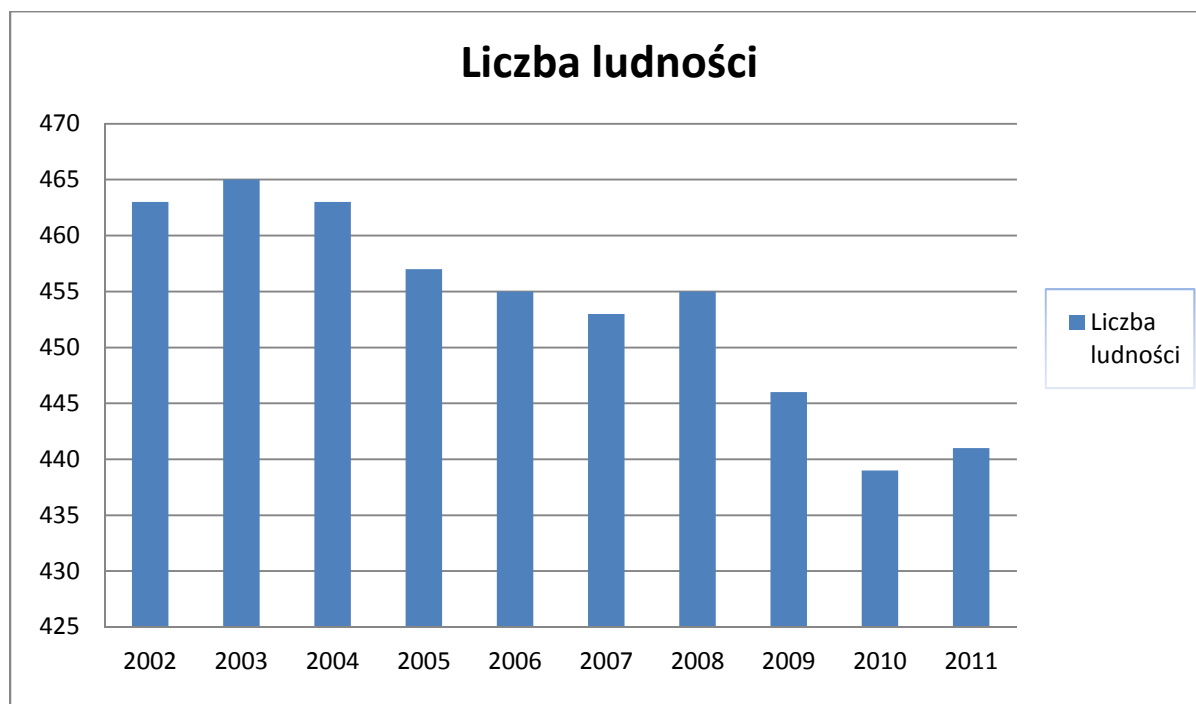

Powierzchnia gruntów całej miejscowości Bezek zajmuje 900,78ha – przy powierzchni całej gminy Siedliszcze 15411,22ha

Obecnie liczba ludności w Bezku wynosi 440 osób w tym 221 kobiet i 220 mężczyzn.

Zestawianie ilości mieszkańców zameldowanych na pobyt stały w miejscowości Bezek w poszczególnych latach

Lp.	Rok	Kobiety	Mężczyźni	Razem
1	2002	222	241	463
2	2003	225	240	465
3	2004	226	237	463
4	2005	225	232	457
5	2006	224	231	455
6	2007	224	229	453
7	2008	221	234	455
8	2009	219	227	446
9	2010	220	219	439
10	2011	221	220	441

2.2. Historia miejscowości

Historia wsi Bezek od najstarszych czasów wiąże się ściśle z dziejami ziemi chełmskiej. Teren pograniczny uważany był za terytorium Lachów. W X i XI wieku toczyły się o te tereny walki pomiędzy Polską i Rusią Kijowską. Ustalała się granica między tymi państwami. W XIII wieku książę halicki Daniel Romanowicz przeniósł swoją stolicę do Chełma i mówi się wówczas o istnieniu księstwa chełmskiego. Po jego śmierci Chełm pełni rolę stolicy księstwa obejmującego także Beż. Księstwo to zmieniało w XIV w. często przynależność państwową – z rąk ruskich przeszło do Litwy, władali nim i Węgrzy, by w 1387 r. trwale związać się z Polską. Wówczas to tereny nad Wieprzem i Bugiem zaczęto określać ostatecznie jako Ziemia Chełmska.

Jednym z głównych obszarów osadniczych ziemi chełmskiej był szlak drożny z Chełma do Lublina. Na północ od niego rozlokowała się większość siedlisk tworzących wyraźne skupisko. Jego południową granicę wyznaczały: Stołpie, Bezek, Siedliszcze, Chojno – wszystkie usytuowane wzdłuż traktu, wytyczały jego kierunek. Obok Stołpia do najstarszych osad należał Bezek (Besko, Beszko, Bsyek, Besk, Beszek, Bozek), którego dziedzicem w 1359r. był Krystyn (data pierwszej wzmianki w „Zbiorze dokumentów małopolskich”). Pierwsza wzmianka nie jest wyznacznikiem momentu powstania osady. Pomijając falsyfikat z 1419 r., osada pojawia się w księgach sądowych dopiero w 1447r. Wtedy to Marucha z synami Grzegorzem, Fedorem, Michałem i Okuszką była pozwana o rozstrzygnięcie przebiegu granicy z sąsiednią Święcicą, a rok później z Olchowcem. Spośród dziedziców szczególną aktywnością wykazali się synowie Okuszki: Michał, a zwłaszcza prym wiódł Harasim alias Grzegorz, władca chełmski, który w 1488r. zrzekł się swych dóbr w Bezku na rzecz synów (Fiedki, Iwaszka i Stanka). Wieś stanowiła ośrodek cerkwi parafialnej, której tradycja sięgała połowy XIVw., jednak jej istnienie jest bezpośrednio potwierdzone w 1482r. Silne centrum prawosławia wpłynęło na utworzenie parafii łacińskiej w sąsiadującym z Bezkiem od północy Olchowcu. Należy pamiętać, że na ziemi chełmskiej występowała podwójna administracja kościelna: prawosławna i łacińska.

Dawne dzieje związane z osadnictwem ziemiańskim w Bezku wyróżniają dwa odrębne majątki szlacheckie właścicieli półwioskowych (wg regionalisty Feliksa Braniewskiego). Pozostawały one w rękach jednej rodziny lub drogą sukcesji czy wiana przechodziły do sąsiadujących rodzin ziemiańskich, właścicieli pobliskich wiosek albo włączane były w obręb średnich i większych majątków ziemskich. Jak wskazują na to opisy archiwalne, lokalizacja jednego ośrodka własności ziemskiej związana jest z obiektem objętym niniejszą ewidencją, natomiast drugi zniszczony został ostatecznie w trakcie wojen w końcu XVIIw. Dwór wraz z towarzyszącym folwarkiem i ogrodami użytkowo-spacerowymi były usytuowane w okolicy cerkwi.

Zapisy w księgach ziemskich z końca XVIIw. podają, że miał tu miejsce „*Divisio heredum in Besko*”, czyli podział majątku po Czerskich między szlachetnie urodzonymi: Sebastianem Czerskim, Janem Wietrzyńskim, Anną Bielecką, Anastazją Stawską i Janem Horodyskim. Dzielono wtedy łanki i półłanki, stawy, lasy i łąki, ale sam dwór dożywotnio zatrzymali Czercy. Dokument ten wspomina także młyn drewniany przy stawie głównym oraz cerkiew grekokatolicką.

Już w kilka lat później „**Księga Grodzka Chełmska**”, jako dziedziców Bezku podaje Olistara Monasterskiego i Zofię Stawską. Jest także opis dworu i zabudowań dworskich z 1628r., który wymienia: „*dwór przy końcu wsi za krobłą /grobłą?/, zboża, młyn, poddani w półłankach*” oraz właścicieli – rodzinę Jamielnickich.

Późniejsze dokumenty dotyczące Bezku z lat 1703 – 1716 zawierają wzmianki o zniszczeniach, jakie miały miejsce w trakcie wojen szwedzkich oraz przemarszu wojsk kozackich, moskiewskich i pruskich. Ówczesny właściciel Antoni Bębnowski skrupulatnie notuje wszelkie straty w obronie swoich dóbr celem dochodzenia odszkodowań wojennych.

W tym czasie przestała istnieć druga zagroda szlachecka wraz z folwarkiem i ogrodami, a całość tych dóbr była własnością Bębnowskich. „*Inwentarz in Bonis Bezek*” z 1762 r. wymienia obok łąków „*Na gruzie*”, „*Osowa Góra*”, „*Na Ostrowie*”, „*Grabowski*” i innych „*ogród prosto cerkwi na dawnym dworzysku, drugi pode dworem*”.

Późniejsi właściciele Bezku to Wójcicy, od których w 1763r. dobra przeszły do Karola Węgleńskiego – założyciela chełmskiej gałęzi rodu, który do końca XVIIIw. zdobywa znaczne dobra ziemskie i zajmuje najwyższe urzędy. Brat Karola Węgleńskiego, Wojciech, pułkownik husarskiej chorągwi Rzewuskich, późniejszy kasztelan i starosta chełmski, po wykupieniu w 1758r. majątku Siedliszcze od Wacława Rzewuskiego, hetmana polnego koronnego, w którym uprzednio gospodarował jako dzierżawca, stworzył rozległe dobra ziemskie, dołączając bliższe i dalsze mająteczki należące do drobnej szlachty, a także dobra będące w uposażeniu starostów chełmskich.

Po upadku powstania kościuszkowskiego w 1794r. ukrywał się w Bezku u Karola Węgleńskiego Hugo Kołłątaj – Ksiądz i wielki patriota, który „dowodził” powstaniem od strony jego zaplecza materialnego, zaopatrzenia w żywność i uzbrojenia.

Bezek po śmierci Karola Węgleńskiego w 1810r. „*prawem własności nabył takowe na publicznej licytacji w drodze działu odbytego wedle wyroku stanowczego przysądzenie w Trybunale Cywilnym województwa lubelskiego w dniu 24 maja 1823 roku*” Józef Węgleński, starszy syn, a następnie w wyniku działu z młodszym bratem Adamem w 1828r. dobra te, oszacowane na 296 tys. zł polskich, przeszły do młodszego syna Adama i jego żony Anny z Koseckich Węgleńskiej. Józef podobnie jak Adam Węgleński, był właścicielem dóbr *Świdnik Mały* oraz *Wołkowyi*, sprawowali też kolejno urząd Radcy Województwa Lubelskiego.

W 1838r. dobra ziemskie Bezek kupują Błażej i Dominika z Karskich Piotrkowscy, właściciele pobliskiej Mogielnicy. Piotrkowscy nie mieszkają początkowo na stałe w Bezku, a w tamtejszym dworze mieszka tylko rodzina dzierżawcy Józefa Romańskiego. Po spaleniu się starej cerkwi grekokatolickiej na jej potrzeby zostało oddane przez Piotrkowskich jedno z większych pomieszczeń we dworze.

Na stałe w Bezku zamieszkał dopiero Adam Piotrkowski, który otrzymał ten majątek w wyniku działu rodzinnego między braćmi Walerianem i Tytusem w 1850r. Wtedy też wzniesiony został w miejsce starego XVII-wiecznego drewnianego dworu rozległy murowany parterowy pałacyk, przy którym uporządkowano dawny drzewostan tworząc ogród o charakterze użytkowo ozdobnym. Po uwłaszczeniu włościan nakazem carskim z 1864r. znaczne obszary, bo w sumie 1244 mr ziem należących do dóbr Bezek, przekazane zostały na własność włościan – chłopom i kolonistom, którzy przybywali tu z gęściej zaludnionych obszarów Królestwa Polskiego. Od tego czasu dobra Bezek stopniowo ulegają zadłużeniu, na skutek licznych pożyczek w Towarzystwie Kredytowym Ziemskim.

W „Słowniku geograficznym Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich” z 1881r. czytamy o Bezku: *„Wieś i folwark, powiat chełmski, gmina Staw, leży w okolicy wzgórzystej i błotnistej, na lewo od szosy z Chełma do Lublina. Posiada cerkiew rusińską, młyn parowy, cegielnię. W 1827 roku było tu 53 domów i 322 mieszkańców. Obecny obszar gruntów dworskich 2722 m; włościańskich 1168 m.”*

Oskar Kolberg w „Chełmskie, obrazy etnograficzne” tak opisuje wygląd XIX-wiecznych zabudowań chłopskich: *„Chaty (w Tarnowie, Tarnowku, Hańsku, Brusie, Bezku) będące wszystkie drewniane (jak i w całej Rusi), są bielone zewnątrz wapnem, najczęściej tylko po stronie drzwi, gdzie się znajduje okno i gdzie wewnątrz przypada izba. Po drugiej zaś stronie drzwi, zewnątrz sieni i jakiej przybudówki lub chlewika, ściana drewniana wierzchnia pozostaje goła, nie bielona.”*

Następni właściciele – Edward Żelikowski (od 1882 r.), a później od 1896r. Józefa Lewandowska, sprzedają ziemię tutejszym kolonistom, a także część gruntów na uposażenie parafii prawosławnej. W 1899r. Żyd Jankiel Zyserman kupuje od Lewandowskich za 200 rubli plac i buduje w Bezku karczmę.

W tym samym czasie pozbywają się Lewandowscy także folwarku wraz z przyległymi polami i łąkami, położonego w oddaleniu od dworu, sprzedając go Domaszowskiemu, właścicielowi pobliskiej Krzywowoli, od których w 1918 r. odkupił Jan Nowakowski z Babina, a w trzy lata później Aleksander i Wincenty Szlachcińscy.

Mimo trudności finansowych Lewandowscy, właściciele już znacznie okrojonego majątku, realizują zapisy wcześniejszych właścicieli Bezka – Węgleńskich, jako ciężar ksiąg wieczystych ulokowanych na tych dobrach, tj. *„Po 3000 rubli na rzecz szpitali Św. Jana Bożego oraz Św. Wincentego a Paulo w Lublinie”*.

Około 1900r. mocno zadłużony w Towarzystwie Kredytowym Ziemskim majątek kupują Felicjan oraz Maria z Hemplów Lechniccy .

Zawierucha wojenna przyniosła wiele zniszczeń i cierpień mieszkającej tu ludności. W sierpniu 1915r. toczyły się walki między ustępującymi Moskałami, a nacierającymi Niemcami. Teren zryty był okopami. Kozacy jeździli na koniach po wioskach, wyganiali ludzi do Rosji, a ich domy podpalali. Popi namawiali do ucieczki, natomiast księża katolicycy przekonywali do pozostania. Jeden z mieszkańców Bezku, pan Tracichleb (ur. 1906 r.) tak wspominał tamte czasy: *„...postanowiliśmy wyjechać, mama zabiła dwa wieprzaki. Część mięsa ukryliśmy w ziemi, a część zabraliśmy ze sobą. Zabrał nas na swój wóz brat mamy, ponieważ ojciec z końmi był w taborze. Mama zabrała ze sobą 4 krowy. Ojciec odnalazł nas we Włodawie. Wrócił do Bezku, załadował na wóz mięso i co się dało. Odjeżdżając, zobaczył, że Kozacy podpalili nasze zabudowania. Za Bugiem wsadzili nas do pociągu i powieźli aż za Ural. Tam byliśmy 6 lat. Wróciliśmy na Nowy Rok 1921 roku (...) Po powrocie do Bezku, zobaczyliśmy zgliszczona naszego domu. Poszliśmy do pracy we dworze.”*

We wrześniu 1916 roku Bezek zamieszkiwało 257 mieszkańców (w tym 34 Żydów). W czasie I wojny światowej pałac wraz z jego najbliższym otoczeniem, został spalony i zniszczony przez wojska rosyjskie. Zachowane meble a także pozostałości kamiennych kolumn, podtrzymujących ganek pałacowy, zostały przeniesione do nowego budynku zbudowanego w okresie międzywojennym, który przejął funkcję głównego domu. W nim zamieszkała wdowa Maria Lechnicka wraz z dziećmi.

Jako ostatni właściciele zapisani w nakazie hipotecznym dóbr ziemskich Bezek, figurują dzieci Felicjana i Marii, a mianowicie: Wanda, Felicjan, Zdzisław, Tadeusz, Maria, Witold, Janina i Klemens Lechniccy. Była to bardzo patriotyczna rodzina ziemiańska związana z Chełmszczyzną, która chlubnie zapisała się w narodowej historii Polski oraz odegrała ona ważną rolę w tworzeniu i zachowaniu dziedzictwa kulturowego Bezku.

Do II wojny światowej gospodarowała w Bezku Maria Lechnicka, jako ostatnia dziedziczka bezkiego dworu. Była żołnierzem wojny polsko-bolszewickiej 1920r. Mieszkańcy wsi opowiadają, że zawsze ubierała się po wojskowemu. Najczęściej spotykali dziedziczkę na koniu. Zawsze serdeczna, nigdy nie odmawiała pomocy potrzebującym. Przychodzili do niej po porady medyczne, otrzymywali lekarstwa lub cenne wskazówki. Dom w Bezku znany był z gościnności i sąsiedzkiej życzliwości. Gościła tu rodzina Melchiora Wańkowicza - jednego z najpopularniejszych polskich pisarzy, bojownika o szkołę polską za caratu, piśmudczyka, kojarzonego z legendą Westerplatte, hubalczyków i Monte Cassino, który wspomnienia z Chełmszczyzny opisał w książce „Ziele na kraterze”.

„Ale z wolna wszystko ważne poczęło się dziać tylko w Bezku. W Bezku rezydowała ciocia Mania Lechnicka. Taka przyszywana ciocia. Wprawdzie wuj Tadeusz Lechnicki, brat ciociomamowy, wyszperał, że za czasów Księstwa Warszawskiego jakiś Wańkowicz odbił jakiemuś Lechnickiemu żonę, ale to nie był dostateczny powód do nominacji na ciotkę dziedziczki Bezka w sto lat później. Powód był – wielka, serdeczna, wypróbowana przyjaźń, ciągnąca się z braćmi jeszcze z czasów szkolnej roboty młodzieżowej i z wojska, przyjaźń, która przerzuciła się na cały szeroko rozsiadły ród Lechnickich.

„Dudki” – bo tak w mowie potocznej nazywały się dzieci – pławiły się w tej Lechnickości od Skorzyc pod Kraśnikiem, gdzie na lato przyjeżdżał pułkownik Tadeusz Lechnicki, późniejszy wiceminister, po Bezek cioci Mani w Chełmskiem, po Świącicę wuja Zdzisława, po Kamienną Górę cioci Jani, po Serebryszcze Felicjana Lechnickiego.

Ziemia to była biedna, kwaśna, chełmska, krajobraz ubogi, pałac w Bezku rozbity w czasie tamtej wojny światowej, wujek i ciotki rezydujące po skromnych dworach, awansowanych z ekonomicznych oficynek .”

Dzieci Wańkowicza – Tirliperek i Krysia – Don Kichot (późniejsza łączniczka Anna, która zginęła w Powstaniu Warszawskim) – uwielbiały przyjazdy do cioci Mani Lechnickiej. Rodzina żartowała, że w Bezku odbywała się praktyka rolna dziewczynek. „Kiedy się już człowiek dostał do Bezka, to przydałoby się kilka zapasowych pięt do latania, bo sukienek – rozrywanych na sękach, przy kieratach, żniwiarkach, siewnikach, w kuźni i wozowni, po płotach i drzewach – nie nastarczyłby nikt.”

Praktyka rolna Tili w Bezku, młodszej córki M. Wańkowicza- zdjęcie pochodzi z książki „Ziele na kraterze”

W 1945 roku nastąpiła wymiana ludności. Do Bezku z Wołynia przyjechali Polacy, a w marcu i czerwcu wyjechała ludność prawosławna.

W 1946r. na mocy dekretu PKWN o reformie rolnej, majątek ziemski wraz z pozostałościami zniszczonych w czasie wojny budynków dworskich i zabytkowego drzewostanu, przeszedł na własność Skarbu Państwa. Utworzona tu została początkowo spółdzielnia produkcyjna, a następnie całe gospodarstwo wraz z ziemią uprawną przekazane zostało w użytkowanie Rolniczego Zakładu Doświadczalnego Wyższej Szkoły Rolniczej, późniejszej Akademii Rolniczej w Lublinie (obecnie Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie). Od 2000r. gospodarstwo wydierżawione jest osobie prywatnej.

2.3. Historia kościoła

Bezek to miejscowość na wschodzie Polski, gdzie od bizantyjskiego Konstantynopola przez Ruś sięgały wpływy prawosławia i tu także zapuściły dość głębokie korzenie. Dopiero za panowania króla Władysława Jagiełły w roku 1421, nieliczni wyznawcy katolicyzmu otrzymali swoją rzymsko – katolicką parafię w Pawłowie, czyli ówczesnym Łyszczu do której przyłączono Siedliszcze, Bezek, dwie Mogielnice, dwie Święcice, Olchowiec i inne.

Większość ludzi w Bezku byli prawosławnymi, ale nie należy ich utożsamiać jedynie z Rosjanami. To rozumowanie wtłoczył w umysły tutejszych ludzi dopiero carat w ciągu swego 100 – letniego panowania na tych terenach, według koncepcji caratu „każdy prawosławny to ruski”. Poprzez różne sposoby rusyfikacji, wbił w świadomość ludzi zasadę, że każdy prawosławny to Rosjanin, a każdy Polak to katolik. Prawosławie w Bezku nie było obcym wyznaniem ludności napływowej. Wyznawała je ludność w przeważającej części pochodzenia niepolskiego, głównie ukraińskiego, ale zamieszkująca od wieków tereny wchodzące w skład państwa polskiego.

Wieś Bezek stanowiła ośrodek cerkwi parafialnej, której tradycja sięgała połowy XIV wieku, jednak jej istnienie jest bezpośrednio potwierdzone dopiero w 1462 r. Silne centrum prawosławia być może przesądziło, że parafia łańciska nie powstała w Bezku, lecz w sąsiadującym Olchowcu.

Po śmierci prawosławnego biskupa chełmskiego Sawy (imię mnisze Sylwester) w 1471r. na urząd ten powołany został szlachcic Hrycko Okuszkowicz z Bezka (stąd niekiedy zwany Beskim), który przyjął imię Herasym.

Ludomir Bieńkowski w „Opisie rzymsko-katolickiej parafii Pawłów i greckokatolickiej Bezek w diecezji chełmskiej” podaje, według informacji zawartej w dokumencie uzupełniającym, uposażenie cerkwi z 1687 roku, że cerkiew miała tutaj istnieć już od I połowy XIV w., źródłowo jednak jej istnienie jest potwierdzone dopiero w latach 1503-1510. Za wskazówkę może służyć akt nadania jej ziemi z 3 kwietnia 1503 r. Kiedy

pierwotna cerkiew uległa ruinie, została wybudowana nowa, drewniana w 1680 roku przez cieślę Jacentego-mieszczanina lwowskiego, staraniem parocha beskiego Eliasza Wołosowicza oraz Jana i Marianny Howickich, dziedziców części Bezka. Pierwotna cerkiew parafialna w Bezku nosiła wezwanie św. Anny i św. Dymitra (tak występuje od 1503 r.). Według wizytacji w 1760 r. była pod wezwaniem św. Dymitra, a według wizytacji w 1774, 1779 i 1789 r. – św. Anny. Wizytacja 1793 r. wymienia obydwie wezwania.

Od około połowy XVIII wieku w miejsce tradycyjnych cerkwi trójdzielnych, z dzwonnica nad babińcem, pojawiło się nowe rozwiązanie -cerkiew trójdzielna z dzwonnica wolnostojącą, usytuowaną w jej pobliżu, na cmentarzu przycerkiewnym. Taką cerkiew wzniesiono także w Bezku, Mogielnicy, Olchowcu, Siedliszczu i Kuliku. Około 1775 r. kasztelan bełski – Józef Komorowski ufundował w Świąticy drewnianą cerkiew filialną, w której mszę odprawiał paroch beski raz na miesiąc.

Około 1793 r. w cerkwi beskiej zostało zaprowadzone przez ówczesnego parocha ks. Jakuba Jasiewicza Bractwo Nauki Chrześcijańskiej. Bractwo było stowarzyszeniem ludzi świeckich nastawionych na konkretne pobożne działania, jak gorący kult swego świętego patrona czy też działalność dobroczynną.

W 1843 r. spaliła się stara drewniana cerkiew w Bezku i wówczas właściciele dóbr ziemskich Błażej i Dominika z Karskich Piorkowscy oddają na jej potrzeby jedno z większych pomieszczeń w starym dworze.

W 1760 roku w Bezku było około 240, w 1774 r. i 1779 r. około 200, a w 1789r. – 260 osób „sposobnych do spowiedzi”. W latach 1788-1793 przeszło na obrządek łaciński 25 osób.

W 1596 roku biskupi prawosławni Rzeczypospolitej na Synodzie w Brześciu postanowili połączyć się z Kościołem rzymskokatolickim, zachowując dotychczasowy obrządek, czyli sposób odprawiania mszy świętej i udzielania sakramentów. Odtąd w Polsce jest jeden Kościół katolicki, ale w różnych obrządkach, a jego wyznawców nazywano unitami, a później grekokatolikami. Kościół prawosławny w Polsce praktycznie przestał istnieć.

Prawdopodobnie od 1596 roku do unii Kościoła prawosławnego z Kościołem rzymsko-katolickim przystąpiła również diecezja chełmska. Wieś Bezek należał do parafii w Olchowcu. Potwierdzają to badania archiwalne, które wykazały, że co najmniej w sześciu parafiach obecnego powiatu chełmskiego (z 69 istniejących) nie było cerkwi, a mianowicie m.in. w Bezku i Olchowcu. Wiek XVII w Kościele prawosławnym i unickim nosił cechy wojny religijnej, nastąpiło rozdarcie i skłócenie. W dokumentach zachował się następujący zapis: „, Prawosławni mieszkańcy wsi Bezek napadli na duchownego unickiego: *wpadłszy na cmentarz gwałtownie wyżey mianowanego (duchownego), rękoma mu włosy targając, pięściami tłukąc i kyimi, zbili i skrwawili (...) zabić go umyślnie chcąc.*” Od 1867 r. do czasu likwidacji Unii w 1875 r. wzniesionych zostało 13 nowych cerkwi, w tym 2 murowane

w Bezku i Steżycy i 11 drewnianych. W Bezku cerkiew powstała na miejscu tymczasowej kaplicy.

W 1875 r. car wydał nakaz likwidacji Kościoła grekokatolickiego w Królestwie Polskim i wprowadził prawosławie, a w 1896 r. powstaje w Bezku parafia prawosławna. Dziedziczka Józefa Lewandowska sprzedała w użytkowanie dla popa łany „uroczyska przy szosie” z 15 mr lasu, 4 mr pastwisk oraz 5 mr łąk. Odejście Rosjan nastąpiło w 1915 r., a wraz z ludnością wyjechali duchowni prawosławni. Cerkwie pustoszały.

W latach trzydziestych zlikwidowano wszystkie cerkwie w okolicy, pozostała tylko jedna, w Bezku. Większość ludności prawosławnej przeszła w gminie Siedliszcze na katolicyzm. Mieszkańców wsi Mogielnica, w większości narodowości ukraińskiej, którzy nadal pozostali prawosławni, przyłączono do parafii w Bezku.

Z 44 parafii prawosławnych przed I wojną światową w powiecie chełmskim pozostało w 1927 roku 8, w tym w Bezku. Formalnie mienie parafialne przeszło wówczas w przymusowy zarząd państwa polskiego jako własność rosyjskiego zaborcy. Dlatego też mieszkańcy Bezku byli bardzo oburzeni, kiedy 19 marca 1924 r. policja wywiozła do Siedliszcza dzwony z ich cerkwi. Nie było to działanie zgodne z prawem. Interweniowali wówczas w Kurii Lubelskiej i u władz państwowych. Kuria pismem z dnia 12 IV 1924 roku nakazała zwrot dzwonów. Oddano je do Bezku pod koniec 1924 roku.

Historycy ustalili, że w ramach umacniania polskiego żywiołu między Wieprzem a Bugiem, tylko od maja do lipca 1938 roku na Chełmszczyźnie i Podlasiu zniszczono 91 cerkwi, 10 kaplic i 26 domów modlitw. W ramach letnich ćwiczeń uczestniczyło w nich wojsko, ponadto policja, straż pożarna, urzędnicy państwowi, zaangażowane firmy, a nawet młodzież szkolna. Zniszczono cerkwie, z którymi emocjonalnie i duchowo związane były lokalne społeczności, wrosłe w kulturowy krajobraz tej części Rzeczypospolitej.

Bardzo sceptycznie odniosła się do akcji burzenia cerkwi na Chełmszczyźnie rodzina Lechnickich. Zdzisław Lechnicki który gospodarzył w Świącicy, na znak protestu wobec polityki władz sanacyjnych w roku 1931 złożył mandat poselski, przechodząc do działalności na niwie kościelnej. Był m.in. członkiem rady parafialnej w rzymskokatolickiej parafii Olchowiec (do której należał Bezek) i rady dekanalnej w Chełmie. Rodzina Lechnickich wielką troską otaczała przekonania religijne włościan i wyrobników zamieszkujących ich posiadłości ziemskie, dbając o utrzymanie cerkwi prawosławnych w Świącicy, Bezku i Olchowcu.

Cerkiew w Bezku była czynna jeszcze kilka lat po II wojnie światowej. W latach 1958-1962 budynek był dzierżawiony przez kościół narodowy. Następne lata niszczał, aż został wydzierżawiony na czas nieograniczony przez Kościół katolicki. Parafia katolicka przejęła go w stanie prawie ruiny, bez dachu i podłóg. Pierwsze msze święte zaczęły się odbywać w nim w 1985 roku, jeszcze w budynku bez okien i podłóg. Po gruntownych

naprawach służy regularnym praktykom religijnym katolikom w Bezku. Należy do parafii Olchowiec, jako filia kościoła p/w św. Małgorzaty w Olchowcu.

Przy kaplicy znajduje się cmentarz przycerkiewny, z ok. XVII w. Położony na wzniesieniu, wśród skupionej zabudowy. Powierzchnia 0,2 ha. Najstarszy istniejący nagrobek pochodzi z 1878 r. (+ Magdalena Kontraniewicz).

Należy wspomnieć także o cmentarzu prawosławnym Parafii p/w św. ap. Jana Teologa w Chełmie z okresu 1 poł. XIX w. Położony jest on na działce nr 318 w Bezku, na wschód od drogi do Busówna. Powierzchnia 0,6 ha. W dobrym stanie zachowała się tam jedynie mogiła żołnierza radzieckiego z 1944 r. Cmentarz wymaga uporządkowania.

Nagrobek na cmentarzu przycerkiewnym w Bezku

**Cmentarz Parafii
p/w św. ap. Jana
Teologa**

Jako przedstawiciele innych ugrupowań religijnych, zamieszkujących Bezek, należy wymienić także Świadków Jehowy. Jest to kilka rodzin, które należą do zboru Siedliszcze.

2.4. Struktura miejscowości

Bezek jest wsią średniej wielkości, jednak rozległą i rozciągniętą w różnych kierunkach. Wykazuje wielodrożnicowy charakter zabudowy. Centrum wsi u zbiegu głównych dróg obejmuje tereny szkoły podstawowej, boiska sportowego wraz z szatnią KS „Leszkopol”, sklepu spożywczego, baru oraz przystanku autobusowego.

Istniejąca zabudowa przeważnie ma charakter zagrodowy (wolnostojące budynki, a w ich sąsiedztwie budynki gospodarcze). Jest to miejscowość typowo rolnicza. Domy i obejścia w przeważającej większości są zadbane i dobrze się prezentują. Ozdobą wsi jest wiele ładnych ogrodów przydomowych. Jednak są również miejsca, które wymagają uporządkowania oraz budynki potrzebujące odnowienia i remontu.

Ważnym elementem krajobrazu jest przepływająca przez Bezek rzeka Mogilanka. Tworzy ona naturalną, południową granicę miejscowości. Wzdłuż rzeki na całej jej długości występują tereny łąk i pastwisk.

Północna część miejscowości to tereny o luźniejszej zabudowie, przewadze pastwisk i pól uprawnych co daje poczucie wiejskiego spokoju. Tu też znajduje się Dydaktyczno-Badawcza Stacja Doświadczalna Małych Przeżuwaczy.

3. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości

3.1. Zasoby przyrodnicze

Wschodnia część miejscowości Bezek pokrywa się z terenami Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. W jego granicach znajdują się charakterystyczne krajobrazy Pagórów Chełmskich i Obniżenia Dubienki. Są to masywne wyniosłości zbudowane ze skał wapiennych (margle kredowe) naprzemian z podmokłymi zagłębieniami, w których spotkać można wszystkie typy torfowisk niskich, w tym charakterystyczne dla tego mezoregionu torfowiska węglanowe. Lasy wykształcone na żyznych siedliskach budują wielogatunkowe drzewostany z bogatym runem i podszytem. Szczególną funkcją Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu jest stworzenie regulatora warunków aerosanitarnych i hydrologicznych wokół uprzemysłowionego rejonu Chełma.

Północno - wschodnia część miejscowości Bezek graniczy z obszarem Natura 2000 leżącym na Pagórach Chełmskich o nazwie Nowosiółki (Julianów) - PLH060064 o powierzchni 33,5 ha. Jest to popława krasowa - klasyczny przykład dużej formy krasu kredy piszącej uwarunkowanej strukturą podłoża. Zbocza wzniesień zamykających torfowisko od północy, wschodu i południa stanowią rozległe pola uprawne i łąki, a od zachodu lasy. W zagłębieniu tym występuje torfowisko niskie (o pow. 30 ha) o zasobności złoża 781 tys. m³, średniej miąższości 2,67m (maksymalnej 3,00m). Złoże to było eksploatowane, prawdopodobnie do celów opałowych.

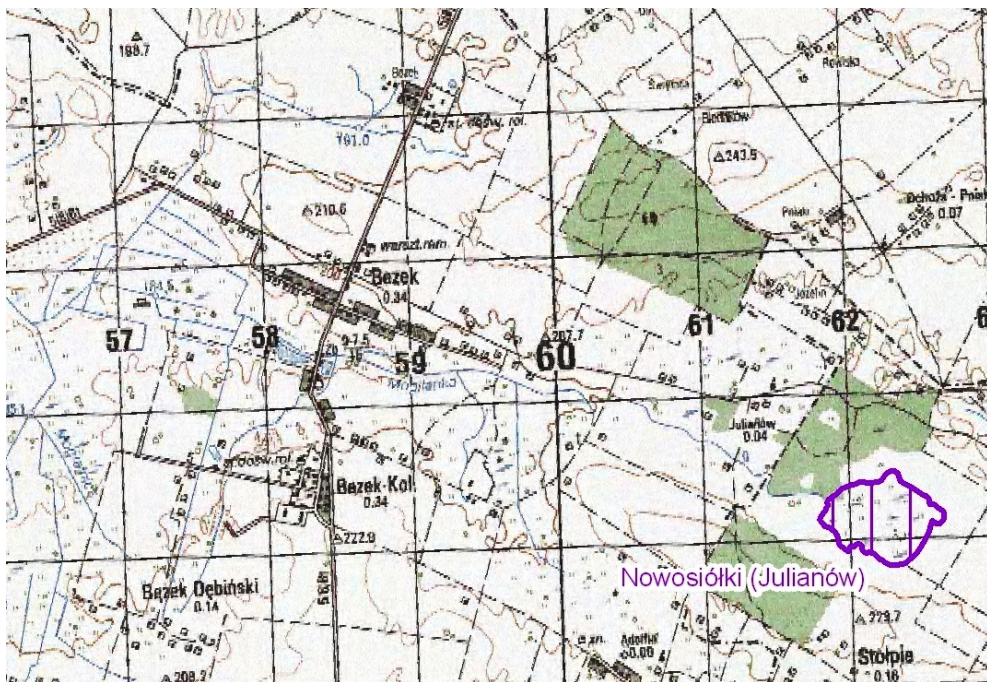
Na terenie obszaru występują zbiorowiska wodne, szuwarowe, łąkowe, torfowiskowe, zaroślowe i leśne. Zbiorowiska łąkowe występują głównie na obrzeżach torfowiska - głównie od strony wschodniej i południowej. W podtopionych obniżeniach terenu i starych potorfiach wykształciły się zbiorowiska wodne. Występuje tu wiele gatunków rzadkich i objętych ochroną prawną roślin jak: *Betula humilis*, *Dianthus supebus*, *Drosera rotundifolia*, *Utricularia vulgaris*, *Nymphaea alba*, *Pedicularis sceptrum carolinum* i *Pedicularis palustris*, *Epipactis palustris*, *Dactylorhiza incarnata*, *Schoenus ferrugineus*, oraz *Carex davalliana*.

Betula humilis - Brzoza niska

Epipactis palustris - Kruszczyk błotny

OBSZAR NATURA 2000: PLH060064 Nowosiółki (Julianów)

3.2. Edukacja

Obecnie w Bezku funkcjonuje 6-cio klasowa Szkoła Podstawowa im. Ks. Jana Twardowskiego. Początki szkoły w Bezku sięgają 1926r. kiedy to rozpoczęto budowę budynku szkoły. W 1928 roku został ukończony i oddany do użytku. Duży wkład w budowę wnieśli mieszkańcy wsi Bezek w ramach czynu społecznego.

W pierwszym roku funkcjonowania była to szkoła sześcioklasowa, a w następnym przekształciła się w pełną – siedmioklasową. W budynku mieściły się 4 sale lekcyjne, na korytarzu ustawione były umywalki, znajdowała się szatnia, sklepik, stał duży piec. Ze względu na rzadką sieć szkół w powiecie chełmskim Szkoła Podstawowa w Bezku została przekształcona w zbiorczą i gromadziła uczniów z miejscowości oddalonych do 8 km, tj.: z Bezku, Bezku Dębińskiego, Adolfinia, Julianowa, Józefina, Mogielnicy, części Kamionki, Olchowca i Świącicy. Nauka trwała na dwie zmiany, a ilość uczniów w szkole przekraczała 300, w jednej klasie było po około 50 uczniów.

Pomimo, że zdecydowaną ilość mieszkańców stanowiła ludność pochodzenia ukraińskiego, w szkole uczono się tylko języka polskiego i nim posługiwano. Przedmioty w owym czasie to: język polski, matematyka, historia, geografia, przyroda, gimnastyka, prace ręczne, religia – osobno dla wyznania rzymsko-katolickiego i prawosławnego. Na lekcjach religii prawosławnej mówiono językiem cerkiewnym, a na księdza wszyscy w szkole mówili „otiec”. Wszyscy uczniowie obowiązkowo nosili czarne fartuszki, a w czasie uroczystości – granatowe mundurki.

Bardzo słabo w historii szkoły udokumentowany jest okres okupacji hitlerowskiej. Zajęcia w szkole były prowadzone w języku ukraińskim, prawdopodobnie jednym z przedmiotów był język niemiecki. Nikt z miejscowych Polaków nie uczęszczał w tym czasie do szkoły, polscy nauczyciele wyjechali, łącznie z pierwszym kierownikiem szkoły p. Zwierzyńskim.

Po wyzwoleniu nastąpiła duża migracja ludności, mieszkańcy Bezku pochodzenia ukraińskiego wyjechali, głównie za Bug, a tutaj napłynęła ludność polska z różnych stron, głównie z Wołynia. Pierwszym po wyzwoleniu kierownikiem szkoły został Lucjan Śmiechowski. Po wojnie szkoła pełniła ważną funkcję ośrodka życia kulturalnego w środowisku; tutaj odbywały się wspólne zabawy dla wszystkich mieszkańców, w 1958 roku nauczyciele powołali do życia Uniwersytet Powszechny, w którym głównie przygotowywano i wystawiano sztuki teatralne z udziałem dorosłych mieszkańców. Dochód z pierwszego przedstawienia p.t. „Zagłoba swatem” przeznaczono na „elektryfikację szkoły” bowiem w owym czasie w Bezku nie było prądu. W 1960 roku szkoła przejęła w użytkowanie pobliski budynek po zlikwidowanej Gromadzkiej Radzie Narodowej i tam zorganizowano bibliotekę, obsługiwaną przez nauczycielkę – Kazimierę Kuźma. Od 1945 do roku szkolnego 1959/1960 w szkole były 4 etaty dla nauczycieli, potem podniesiono je do 5.

W roku szkolnym 1960/61 do szkoły uczęszczało 174 uczniów (zmniejszył się obwód szkoły) z czego na drugi rok w tej samej klasie zostało 19 uczniów. W owym czasie średnio klasa liczyła 25 uczniów. Dobrze funkcjonuje Uniwersytet Powszechny – prowadzone są zajęcia przez nauczycieli ze szkoły, ponadto zapraszani są różni instruktorzy np.

z weterynarii, prowadzone są kursy kroju i szycia, kurs gotowania. Kierownikiem uniwersytetu jest kierownik szkoły Tadeusz Kuźma.

Od roku szkolnego 1962/63 przy szkole otwarto Szkołę Przystosowania Rolniczego (SPR), do pierwszej klasy zapisało się 23 uczniów. W nowo otwartej szkole uczyli nauczyciele ze Szkoły Podstawowej oraz dojeżdżający (razem 7 nauczycieli). Ze względu na szczupłość miejsca w budynku szkoły – rodzice w czynie społecznym wyremontowali pobliski „gromadzki” budynek (przy bibliotece) i tam umieszczono 1 salę na zajęcia.

Od roku szkolnego 1966/67 szkoła podstawowa funkcjonuje jako 8-klasowa. Zaistniała konieczność rozbudowy budynku szkolnego, ponieważ łącznie z SPR do szkoły uczęszczało ok. 300 uczniów, grono pedagogiczne liczyło 9 osób. Poczyniono starania i od 1965 roku ruszyła rozbudowa. Nową część szkoły (4 sale lekcyjne i pokój nauczycielski) oddano do użytku w 1968 roku. W 1993 r. oddano do użytku dobudowane sanitariaty dla uczniów i nauczycieli, pomieszczenia na szatnie, bibliotekę szkolną i hydrofornię

Od roku szkolnego 1998/99 w wyniku reformy oświaty placówka została przekształcona na szkołę 6-klasową.

W 2010 roku szkoła przyjęła imię Ks. Jana Twardowskiego. Obecnie w szkole w klasach 1-6 uczy się 43 uczniów, w klasie zerowej - 7 dzieci. Zatrudnionych jest 10 nauczycieli.

Szkoła Podstawowa im. ks. J. Twardowskiego w Bezku

Warto zaznaczyć, że Szkoła Podstawowa im. ks. J. Twardowskiego w Bezku posiada duże doświadczenie w realizacji przedsięwzięć edukacyjnych współfinansowanych z funduszy strukturalnych:

- *Udział w projekcie „Szkoła Równych Szans (2004 – 2006) – wyrównywanie szans edukacyjnych w szkołach z zakątków Lubelszczyzny” współfinansowanym ze środków*

EFS w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich; pozyskana kwota – 67 755 zł.

- *Z EFS zakupiono w 2005 r. pracownię komputerową na kwotę 48 461 zł i w 2008 r. Internetowe Centrum Informacji Multimedialnej w bibliotece szkolnej na kwotę 16 266,40 zł.*
- *Projekt „Pierwsze uczniowskie doświadczenia drogą do wiedzy” w ramach Programu Operacyjnego KL, (lata 2009 – 2011)- pozyskanie funduszy na przeprowadzenie 150 godzin zajęć pozalekcyjnych i środków dydaktycznych na kwotę 6179, 29 zł.*
- *„Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I - III szkół podstawowych w Gminie Siedliszcze”.(2011-2012) – projekt systemowy POKL*

3.3. Kapitał społeczny i ludzki

Koło Gospodyń Wiejskich w Bezku

Koło Gospodyń Wiejskich w Bezku reaktywowało się 7.02.2010 r. Inicjatorem tego przedsięwzięcia była sołtys wsi Bezek, pani Urszula Szwedzińska. Koło liczy 30 kobiet, które chętnie biorą udział w różnego rodzaju projektach, uroczystościach, konkursach, pokazach oraz szkoleniach. Same mają głowy pełne pomysłów i są otwarte na nowe wyzwania. Miejscem ich spotkań, jak i prac, gdzie przygotowują swoje wyroby jest szkoła Podstawowa w Bezku, a konkretnie jej piwnica, którą dzięki pomocy pracowników UG w Siedliszczu skierowanych do pracy przez Pana Wójta Gminy Hieronima Zonika została wysprzątana i wyremontowana i obecnie stanowi siedzibę KGW.

Panie z Koła są bardzo utalentowane w wielu dziedzinach. W technice origami bezkonkurencyjne są: Magdalena Żukowska, Halina Przychodaj oraz Patrycja i Urszula Miścisz. Potrafią z papieru wyczarować wszystko, poczynając od łabędzi, przez pisanki po kwiaty. Członkini Jadwiga Żukowska tworzy przepiękne serwetki, kapelusze oraz inne haftowane i szydełkowane wyroby. W dziedzinie kulinarnej panie upodobały sobie naleśniki, które przyrządzają pod różnymi postaciami. Dzieła te są wizytówką Gospodyń, zdobyły wiele nagród i uświetniają każdą uroczystość, w której biorą udział.

Panie organizują corocznie wiele uroczystości dla dorosłych mieszkańców wsi oraz dzieci. Są to przede wszystkim Dzień Kobiet, Święto Rodziny, piknik na zakończenie wakacji, zabawa andrzejkowa oraz szkolna wigilia.

Ponadto Koło Gospodyń Wiejskich uczestniczy w imprezach cyklicznych odbywających się w miejscowości Siedliszcze: rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja oraz dożynkach gminnych i powiatowych. Należy podkreślić, że podczas dożynek w 2010r. Panie z Bezku zdobyły najwięcej nagród ze wszystkich kół Gminy m.in. w kategoriach: ciasto dożynkowe słone, kompozycje kwiatowo – owocowe, nalewka Siedliska i wieniec dożynkowy. Sukcesy cieszą i motywują, a zgromadzenie funkcjonuje coraz prężniej i ciągle się rozwija.

Panie współpracują także z innymi organizacjami na terenie Gminy o tym samym profilu np. z kołem w miejscowości Majdan Zahorodyński, gdzie uczestniczą w „Święcie Pieczonego Ziemniaka” ze swoimi potrawami czy „Festiwalu tradycji kulinarnych i ludowych Gminy Siedliszcze” z KGW w Kuliku.

Koło odpowiedziało także w 2010 roku na zaproszenie Lubelskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej i reprezentowało Gminę w Lubelskim Kiermaszu Turystycznym. Na imprezę tą różne regiony województwa przygotowały wyroby rękodzielnicze (haft, rzeźby w świecy) oraz swojskie wędliny, chleb, ryby wędzone, gołąbki.

Członkiniom niestraszne są żadne nowe wyzwania. Panie pomagają w pracach w Kościele w Bezku. Wykonały już palmę wielkanocną i ozdoby choinkowe, a także na prośbę księdza szopkę bożonarodzeniową z materiałów „domowych”. Zakupiły światełka z funduszy koła, a do figurek z poprzedniej szopki dołączyły anioły wykonane na szydełku przez Panią Żukowską. W 2010 roku na uroczystość nadania Szkole im. ks. Jana Twardowskiego przygotowały dekorację w namiocie oraz girlandę z balonów na wejście na teren szkoły oraz prezent- pyszny tort. Pełne zapału i nadziei czekają na kolejne cele.

KS „Leszkopol” Bezek

Drużynę piłki nożnej w Bezku zorganizowano już pod koniec lat sześćdziesiątych. W 1971 ukonstytuował się pierwszy zarząd klubu, który nazwano LZS "Bezek". W zarządzie zasiedli twórcy piłki w Bezku - prezesem został Henryk Koszałka, zastępcami: Zdzisław Pawłowski i Henryk Rubaj, sekretarzem Józef Koszałka, a skarbnikiem Jerzy Skrok. Nikt z nich nie miał więcej niż 20 lat. LZS Bezek został oficjalnie zarejestrowany w Powiatowym Zrzeszeniu i dopuszczony do rozgrywek "C" klasy w sezonie 1971/72. Już w pierwszym meczu trafili na rywala zza meczy. W historycznych gminnych derbach przegrali z LZS "Siedliszcze" 2:5. W tamtej drużynie grali między innymi: Zdzisław Pawłowski, Henryk Rubaj, Józef Koszałka, Jerzy Skrok, Tadeusz Mazurek i Sławomir Miścis. Tydzień później drużyna odniosła pierwsze zwycięstwo. Pokonali LZS "Leszczanka" 3:0. Jak na beniaminka Bezek spisywał się dobrze i sezon zakończył na 3 miejscu. Dwa lata później wywalczone awans do "B" klasy. Efekty przynosił rzetelny trening, a drużyną opiekował się E. Michalski.

Najlepszy w historii klubu był rok 1978. Drużyna z Bezku przystąpiła do rozgrywek Igrzysk Sportowo-Rekreacyjnych Pracowników Gospodarki Żywnościowej. Po wyeliminowaniu makroregionalnych rywali, zespół awansował do ogólnopolskich ćwierćfinałów. W nim spotkali się z warszawskim "Marymontem". Chociaż występowali w roli gości, wygrali 1:0 a bramkę zdobył Andrzej Łata. W półfinale - niestety przegrali z reprezentacją województwa rzeszowskiego. Nie sprościli drużynie, w której składzie grało kilku zawodników trzecioligowych Karpat Krosno. (<http://leszkopol.futbolowo.pl/leszkopol/>)

LZS Bezek (<http://leszkopol.futbolowo.pl/leszkopol/>)

KS „Leszkopol” Bezek bierze udział w rozgrywkach Chełmskiego Okręgowego Związku Piłki Nożnej już niemal 40 lat. Obecnie Klub zrzesza ok. 40 zawodników biorących udział w rozgrywkach ligowych na szczeblu powiatowym (VI liga), oraz uczęszczających na treningi piłkarskie i ogólnorozwojowe prowadzone przez instruktora piłki nożnej. W klubie działają dwie sekcje - seniorów i juniorów. KS „Leszkopol” posiada boisko o wymiarach 98 m x 65 m, zadaszenie dla zawodników rezerwowych oraz szatnie z natryskami dla zawodników i sędziów. Prezesem klubu jest Krzysztof Prokopiuk.

3.4. Rolnictwo

Bezek to typowa wieś rolnicza. Głównym źródłem utrzymania mieszkańców jest rolnictwo, a gospodarstwa indywidualne nastawione są na produkcję dla własnych potrzeb. Na terenie miejscowości przeważają gleby klasy IIIb, IVa i IVb.

Największym właścicielem gruntów w Bezku jest Gospodarstwo Doświadczalne Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Obecnie zakład ten został wydierżawiony prywatnemu rolnikowi w celu eksperymentu ekonomiczno - organizacyjnego (potrzebnego do analiz ekonomicznych studentów Katedry Agrobiznesu UP w Lublinie). Gospodarstwo to specjalizuje się w chowie i hodowli bydła mlecznego (krów dojnych wraz z przychowkiem) i prowadzi produkcję wysokowydajnych roślin (pszenica, rzepak, kukurydza).

Szansą rozwoju miejscowości oraz jej wizytówką jest Dydaktyczno – Badawcza Stacja Doświadczalna Małych Przeżuwaczy im. prof. Tadeusza Efnera, która od 1993 roku jest własnością Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie i gospodaruje na 60 ha gruntów. Posiada cztery budynki owczarni wraz z obiektami towarzyszącymi.

Hoduje się w niej około 800 sztuk owiec w tym 500 sztuk matek. Stacja może pochwalić się wytworzeniem dwóch nowych ras tj. „SC” oraz „BCP”, a także tym, że hodowana jest tutaj rasa „polskiej owcy nizinnej odmiany uhruskiej” uważana za gatunek chroniony. Są tu także kozy ok. 20 sztuk rasy „saanejskiej”, „burskiej” oraz „polskie białe uszlachetnione”.

Stacja została utworzona w celach badawczo-naukowych i wdrożeniowych - dla potrzeb gospodarki rolnej. Kierunkiem rozwoju zakładu jest krzyżowanie rodzimych ras staropolskich owiec i kóz z rasami bardzo unowocześnionymi z Zachodu Europy, celem uzyskania nowych mieszańców dostosowanych do warunków polskich oraz adaptacji w krajach za wschodnią granicą. Obecnie UP w Lublinie nawiązuje kontakty z handlowcami z zachodu poszukującymi zdrowych produktów żywnościowych pochodzących z Polski (wełna owcza, sery owcze i kozie, polskie masło, i pieczywo, itp.).

Miejsce to jest także doskonałą bazą dydaktyczną dla studentów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, którzy stale przyjeżdżają tutaj w ramach zajęć praktycznych (terenowych) z Wydziałów: Biologii i Hodowli Zwierząt, Agrobioinżynierii, Medycyny Weterynaryjnej, Nauk o Żywności i Biotechnologii oraz Inżynierii Produkcji. Istniejąca baza socjalna pozwala również na prowadzenie krótko i długoterminowych praktyk studenckich.

Ponadto w Stacji prowadzone są kursy doskonalenia zawodowego dla hodowców i producentów owiec i kóz. Utrzymywane zwierzęta stanowią bardzo dobry materiał do badań, które realizowane są głównie przez pracowników naukowych Wydziału Biologii i Hodowli Zwierząt oraz Medycyny Weterynaryjnej UP w Lublinie. Ponadto prowadzone są eksperymenty naukowe we współpracy z pracownikami siostrzanych katedr innych uczelni i instytutów naukowo-badawczych.

Możliwości badawcze zwiększa funkcjonujące w obrębie Stacji terenowe laboratorium analiz mięsa, mleka i wełny. Wyposażenie umożliwia stosowanie nowoczesnych technik badawczych np. ultrasonografii, laparoskopii i innych. W oparciu o zwierzęta stada zarodowego owiec i kóz produkowany jest męski i żeński materiał hodowlany. Produkcję

uboczną stanowią młode zwierzęta rzeźne sprzedawane na rynki całej Unii Europejskiej oraz wełna owcza.

Z działalności stacji korzystają nie tylko Uczelnia i studenci, ale także miejscowa społeczność. Powstało tutaj wiele miejsc pracy, co jest bardzo ważne dla regionu bardzo dotkniętego bezrobociem. Bogaty park technologiczno - przyrodniczy jest chętnie udostępniany okolicznym rolnikom. A sam Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie wdraża na terenie miejscowości Bezek „Program Integracji Rolników”.

3.5. Infrastruktura techniczna

Mieszkańcy miejscowości Bezek posiadają dobre połączenie komunikacyjne z siedzibą gminy Siedliszcze, a także Chełmem i Lublinem poprzez sieć dróg: krajowej, wojewódzkich, powiatowych i gminnych. W centrum miejscowości krzyżują się dwie drogi

powiatowe: z północy na południe łącząca Wierzbicę z drogą krajową S12 oraz z zachodu na wschód łącząca Siedliszcze z Julianowem.

Większa część miejscowości posiada dostęp do gminnej sieci wodociągowej (ok. 85%). Gospodarka ściekowa rozwiązana jest na zasadzie indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków działających na zasadzie biologicznego oczyszczania i zbiorników bezodpływowych. W północnej części miejscowości w sąsiedztwie Dydaktyczno-Badawczej Stacji Doświadczalnej funkcjonuje oczyszczalnia ścieków.

Zaopatrzenie w energię ciepłą realizowane jest samodzielnie przez mieszkańców. Na terenie miejscowości brak sieci gazowej, energia elektryczna zapewniona jest przez PGE Zamość.

Usługi telekomunikacyjne i internetowe w miejscowości zaspokajane są przez sieć stacjonarną oraz sieci operatorów komórkowych.

Gospodarka odpadami opiera się na indywidualnych umowach z zakładem oczyszczania.

4. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości

Analiza SWOT dla miejscowości Bezek

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Czyste środowisko naturalne ➤ Potencjał agroturystyczny i historyczny ➤ Prężnie działające Koło Gospodyń Wiejskich ➤ Działalność Klubu Sportowego „Leszkopol” Bezek ➤ Funkcjonowanie Dydaktyczno-Badawczej Stacji Doświadczalnej Małych Przeżuwaczy w Bezku ➤ Otwartość mieszkańców wsi na zmiany ➤ Siła i determinacja mieszkańców miejscowości w dążeniu do założonych celów	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wysoka stopa bezrobocia, w tym „ukrytego” i ograniczona ilość oferowanych miejsc pracy; mała mobilność zawodowa mieszkańców ➤ Starzenie się społeczeństwa i migracja ludzi młodych ➤ Ograniczone środki finansowe na rozwój miejscowości ➤ Niski udział mieszkańców wsi w korzystaniu z dóbr i usług kultury ➤ Brak miejsc do aktywnego spędzania czasu wolnego dla mieszkańców i osób przyjezdnych ➤ Rozdrobnienie gospodarstw rolnych
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Rozwój agroturystyki ➤ Budowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej ➤ Produkcja zdrowej żywności ➤ Poprawa opłacalności produkcji ➤ Możliwość realizacji założonych celów przy aktywnej współpracy mieszkańców i władz gminy ➤ Możliwość wykorzystania funduszy unijnych na rzecz realizacji nowych przedsięwzięć	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Demoralizacja młodzieży spowodowana brakiem pracy ➤ Rosnące zubożenie mieszkańców ➤ Wysoki odsetek mieszkańców utrzymujących się z niezarobkowych źródeł utrzymania ➤ Utrwalanie się zjawisk prowadzących do wykluczenia społecznego ➤ Niekorzystne tendencje polegające na dziedziczeniu ubóstwa i patologii.

5. Charakterystyka obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców

Miejscowość Bezek ze względu na swoje położenie przyrodnicze jest atrakcyjna pod względem turystycznym. Jest wsią średniej wielkości, jednak rozległą i rozciągniętą w różnych kierunkach. Wykazuje wielodrożnicowy charakter zabudowy.

Obszarem o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjającym nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne jest centrum wsi u zbiegu głównych dróg.

Obejmuje tereny:

- Szkoły Podstawowej im. Ks. Jana Twardowskiego. W jej piwnicy znajduje się siedziba Koła Gospodyń Wiejskich, które liczy 30 kobiet chętnie biorących udział w różnego rodzaju projektach, uroczystościach, konkursach, pokazach oraz szkoleniach,
- boiska sportowego wraz z szatnią KS „Leszkopol”, który bierze udział w rozgrywkach Chełmskiego Okręgowego Związku Piłki Nożnej już niemal 40 lat, służy integracji mieszkańców na bazie wspólnych zainteresowań sportowych,
- sklepu spożywczego,
- baru,
- przystanku autobusowego.

Bezek jest miejscowością o bogatej ciekawej historii, przyjaznym klimatem, urokliwymi miejscami, ogromnym potencjałem agroturystycznym oraz kapitałem społecznym. Atutem wsi jest niewątpliwie przywiązanie mieszkańców do miejsca zamieszkania od pokoleń, należy więc umożliwić im rozwój poprzez odpowiednie działania edukacyjne oraz informować o możliwościach zmiany profilu dotychczasowej działalności typowo rolniczej na rolniczo-turystyczną.

Priorytetowym przedsięwzięciem w tym celu jest budowa ogólnodostępnego wielofunkcyjnego boiska sportowego, jako miejsca aktywnego spędzania wolnego czasu oraz zakup namiotu wystawienniczego z miejscami dla widowni dla promocji lokalnych produktów i usług, a także utworzenie miejsca informacji turystycznej, co wpłynie także na napływ turystów do miejscowości Bezek. Miejsca te są niezwykle ważne dla miejscowości Bezek, ułatwią nawiązywanie kontaktów społecznych i więzi między mieszkańcami, a także osobami przyjezdnymi.

6. Opis planowanych zadań inwestycyjnych na terenie miejscowości Bezek do 2020r.

Rozbudowa infrastruktury turystycznej			
<i>Inwestycja</i>	<i>Koszt</i>	<i>Realizacja</i>	<i>Finansowanie</i>
Budowa ogólnodostępnego wielofunkcyjnego boiska sportowego dla turystów	500 tys.	2012-2013	budżet gminy środki zewnętrzne
Modernizacja zaplecza turystycznego	50 tys.		
<p><u>Opis zadania:</u> Bezek jest miejscowością o bogatej ciekawej historii, przyjaznym klimatem, urokliwymi miejscami, ogromnym potencjałem agroturystycznym oraz kapitałem społecznym. Wieś odwiedza wiele osób: turyści, studenci, rodziny miejscowych i pomimo wielu pochlebnych opinii o wspaniale spędzonych chwilach często też narzekają na brak alternatywnych form spędzania wolnego czasu. Wzrost atrakcyjności turystycznej, poprawa jakości obsługi ruchu turystycznego oraz promocja lokalnych produktów i usług nastąpi poprzez zagospodarowanie starego cmentarza, budowę boisk wielofunkcyjnych, zakup namiotu wystawienniczego z miejscami dla widowni dla promocji lokalnych produktów i usług oraz utworzenie miejsca informacji turystycznej w Bezku. Inwestycja zapewni szansę rozwoju i poprawi jakość życia mieszkańców Bezku i osób przyjezdnych.</p>			
Modernizacja dróg			
<i>Inwestycja</i>	<i>Koszt</i>	<i>Realizacja</i>	<i>Finansowanie</i>
Modernizacja dróg gminnych	150 tys.	2012-2017	budżet gminy
<p><u>Opis zadania:</u> Inwestycja wpłynie pozytywnie na poprawę dostępności komunikacyjnej naszej miejscowości. Pozwoli przyciągnąć inwestorów, oraz wpłynie na rozwój mieszkalnictwa jednorodzinnego w miejscowości. Zapewni szansę rozwoju i poprawi jakość życia mieszkańców Bezku.</p>			
Rozwój infrastruktury sportowej			
<i>Inwestycja</i>	<i>Koszt</i>	<i>Realizacja</i>	<i>Finansowanie</i>
Modernizacja boiska i zaplecza sportowego Klubu Sportowego „Leszkopol” w Bezku	250 tys.	20012-2014	budżet gminy środki zewnętrzne
<p><u>Opis zadania:</u> Inwestycja wpłynie pozytywnie na poprawę infrastruktury sportowej miejscowości Bezek. Drużyna piłkarska jest „oczkiem w głowie” mieszkańców nie tylko Bezku, ale wielu okolicznych miejscowości, tu trenują i rozgrywają swoje mecze dwie sekcje sportowe piłki nożnej juniorów i seniorów. Poprawa stanu murawy, a także remont szatni przyczyni się do polepszenia standardu uprawiania sportu w Bezku oraz wpłynie na zwiększenie zainteresowania czynnym uprawianiem sportu. Zapewni to szansę rozwoju i poprawi jakość życia mieszkańców Bezku.</p>			

Kultywowanie lokalnej historii, tradycji i obrzędów

<i>Działanie</i>	<i>Koszt</i>	<i>Realizacja</i>	<i>Finansowanie</i>
Rozwój Koła Gospodyń Wiejskich	15 tys./rok.	2012-2020	budżet gminy środki zewnętrzne

Opis zadania:

W celu integracji naszej społeczności w Bezku Koło Gospodyń Wiejskich chce kultywować historie i tradycje poprzez:

- *Odnowienie, promocję i właściwą ochronę dziedzictwa kulturowego i historii miejscowości*
- *Kultywowanie lokalnej tradycji, folkloru i obrzędów oraz przekazywanie ich młodszemu pokoleniu*
- *Programy edukacyjne na temat posiadanych zasobów skierowane do ludzi młodych*
- *Projektowanie i realizowanie pokazów, wystaw pokazujących historie miejscowości*
- *Projektowanie produktów dla turystów*
- *Organizowanie i uczestnictwo w imprezach promocyjnych i edukacyjnych*

Wzrost aktywności społeczności miejscowości Bezek

<i>Działanie</i>	<i>Koszt</i>	<i>Realizacja</i>	<i>Finansowanie</i>
Organizacja wiejskich imprez integracyjnych	50 tys.	2012-2020	budżet gminy fundusz sołecki
Organizacja szkoleń dla mieszkańców	50 tys.	2012-2020	budżet gminy fundusz sołecki

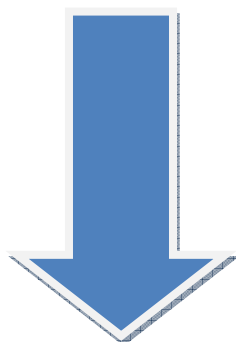
Opis zadania:

W celu integracji mieszkańców naszej miejscowości należy organizować spotkania okolicznościowe (np. imprezy z okazji świąt, uroczystość okazjonalne, Dni Rodziny, zabawy karnawałowe, sylwestra) – pozwoli to na zacieśnienie więzi międzyludzkich, rozbudzenie entuzjazmu dla realizacji dalszych wspólnych celów, wyłoni lokalnych liderów. Organizacja szkoleń da szansę na podwyższenie kwalifikacji, zdobycie wiedzy i umiejętności, poznanie nowych technologii, co pozwoli mieszkańcom na optymistyczne spojrzenie w przyszłość, wzrost własnej wartości. Tematyka szkoleń będzie każdorazowo konsultowana z mieszkańcami i będzie odpowiadać ich oczekiwaniom.

7. Schemat monitoringu i ewaluacji założeń Planu odnowy miejscowości Bezek

Wdrażanie

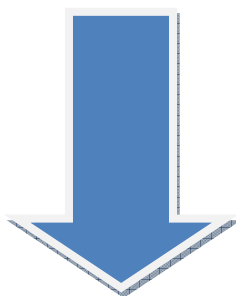
Za proces wdrażania odpowiada Sołtys wsi we współpracy z Wójtem Gminy Siedliszcze.

realizacja działań

Monitorowanie Gromadzenie danych

Za monitorowanie odpowiada:
Rada Sołecka
Referat Budownictwa UG Siedliszcze

dane analityczne

Ocena i interpretacja danych

Za ewaluację odpowiada Rada Gminy Siedliszcze